WILHELMI ERNESTI TENTZELII ... EPISTOLA DE SCELETO...

Wilhelm Ernst Tentzel

Digitized by Google

Digitized by Google

TAnta Nominis TVI apud omnes eruditos pridem inualuit admiratio, MAGLIABECHI ILLVSTRISSIME, vt quem Iſaaco Caſaubono defuncto cultum decernebat Mortonus, in Epitaphio exclamans: O DOCTIORVM. QVIDQVID. EST. ASSVRGITE. HVIC. TAM. COLENDO. NOMINI. hunc TIBI viuo adhuc ſpirantique vltro cuncti & certatim deferant. Quare inter præcipua fortunæ melioris ornamenta reputo, ante duodecim fere annos propius *TIBI* innotuiſſe, ab eoque tempore commercium tecum litterarium coluiſſe, longe ſuauiſſimum ac vtiliſſimum; cum ad TE, tanquam communem & inexhauſtum omnis doctrinæ fontem, vndiquaque confluat, indeque viciſſim ad alios redundet, quidquid rerum nouarum in orbe litterato accidit ac geritur. Hæc cauſſa eſt potiſſima, qua impulſus ad TE cumprimis perſcribere auſus fui rarum inſolitumque his terris ſpectaculum, initio huius anni oculis noſtris oblatum.

Tonna inter Thuringiæ Dynaſtias haud poſtrema, Erfurto propinqua, Comitibus olim Glichenſibus paruit, iisque extinctis varios ſortita Dominos Ducatui tandem Saxo-Gothano innexa eſt, ex quo Sereniſſimus Princeps, FRIDERICVS, cuius FILIVM cognominem feliciter hodie regnantem ſuſpicimus, anno M DC LXXVII. iure emtionis hæredita-

 tio

rio ſibi ſuisque eam comparauit. Binos præ cæteris habet pagos ſeu villas eiusdem nominis, quorum alter appellatur Burg-Tonna, quaſi caſtrum Tonnam, alter Gräfen-Tonna, quaſi Comitis Tonnam diceres. Vter illorum antiquior ſit, deſinire nequeo: id ſaltem conſtat ex annalibus, vetuſtiſſimum pagum eſſe, qui *Donnaha* audit in Diplomate Ottonis Magni, anno Chriſti D CCCC LXXIII. dato, meaque opinione ad Burg-Tonnam ſpectat. Proxime pago huic adiacet mons ſiue collis arenoſus, arenam in fundo præbens puriſſimam albiſſimamque, in variorum artificum vſum longe lateque transportari ſolitam: quam effodientes menſe Decembri ſuperioris anni oſſa quædam maxima reperiunt, ad pedes poſteriores ſpectantia, vnum nouendecim librarum pondere; deinde globum ſiue caput rotundum acetabulo inſertum, capite viri maius, nouemque librarum; hinc maius os femori ſimile, triginta duarum librarum. Soluto poſt noui anni initium frigore amplius inquirentes, offendunt ſpinam dorſi cum coſtis adhærentibus, profundiusque in arena abditos globos longe maiores binos, vna cum oſſibus eo pertinentibus, pedum nempe anteriorum; tum os humeri, quatuor pedes longum, duasque ſpithamas latum cum dimidia: mox vertebras colli cum vertice acuminato; denique caput prægrande cum quatuor dentibus molaribus, quorum ſinguli duodecim libras pendebant, & duobus maximis dentibus ſiue cornubus, duarum & dimidiæ ſpithamæ craſſitie octoque pedum longitudine ex capite prodeuntibus. Vt caput melius conſpiceretur, collis duodecim fere cubitorum ſeu viginti quatuor

pedum

pedum altitudine perforatus eſt, quo facto ipſe Sereniſſimus PRINCEPS X. Kal. Februarii acceſſit, meque inter comites eſſe clementisſime iusſit; ubi omnes quidem in magno hominum concurſu caput illud cum dentibus prægrandibus admirabundi contemplati ſumus, maxime autem indoluimus, & caput & dentes, exceptis maxillaribus, quos integros fere accepimus, & reliqua oſſa, adeo fragilia, conſumta carie, ſituque corrupta iacuiſſe, vt nullum eorum ex omni parte incontaminatum erui potuerit, ſed in plurimas particulas disiecta fuerint. Cum primum fama emanaret, vulgarem ſimul opinionem de Oſſibus Gigantis circumferebat, quæ tamen nec mihi, nec aliis prudentioribus arriſit, & viſo capite ſtatim euanuit. Poſtea vero duæ opiniones emerſerunt, quarum altera pro Elephanti ſceleto, temporis diuturnitate maximam partem petrefacto; altera pro Vnicornu fosſili, vt vulgo vocant, ſeu minerali iocantis naturæ fœtu, habuit. Prior ſententia mihi cumprimis placet, quam ita defendere aggredior, vt primo oſtendam, ſceleto noſtro omnia convenire, quæ ad vera elephanti oſſa requiruntur; deinde euincam, non eſſe minerale foſſile, ſed animale petrefactum; denique inquiram, quomodo in has terras ipſumque locum peruenerit Elephantus.

Primum ex collatione ſceleti noſtri cum Anatomia Elephanti, quam Dublini in Hibernia anno M DC XXCI. dedit, Anglicoque idiomate publici iuris fecit A. Moulinus, clariſſime liquet. Dolendum quidem, oſſa noſtra non amplius eſſe integra, vt cum figuris ac dimenſionibus Moulinianis

 accu-

Digitized by Google

accuratius committi queant; ex fragmentis tamen reſiduis, quantum potero, colligam. Ante omnia notandum eſt, quod Moulinus refert, in cranio Elephanti exſtare magnum cellularum numerum, plerumque triangularium, membranulis obductarum, in quibus multa ſint vaſa ſanguinea, curioſe diſpoſita, iſtasque cellulas ex tenuibus bracteis oſſeis factas eſſe. Enimuero cranium Tonnenſe non tantum intus concauum & inſtar tumuli formicarum perforatum fuiſſe referunt foſſores, ſed e fragmentis idem liquet manifeſtiſſime, quæ cellulas iſtas modo oblique, modo directe cranium transeuntes nobis ob oculos ponunt, ex tenuibus bracteis conſtantes, & maximam partem triangulares: membranulas autem, vaſis ſanguineis exſiccatis, firmiſſime agglutinatas deprehendimus, colore flauo ſubrubicundo tinctas, ſcalpro forte tentatas in fruſtula diſſilire, ſimulque colorem iſtum auferre, vt cranii albedo emineat. Præterea quem Moulinus in cranio obſeruat meatum medullæ ſpinalis, & noſtris etiam fragmentis apparet, & quam ille metitur diſtantiam cranii ab vno extremo ad alterum viginti & $\frac{3}{4}$ digitorum, in noſtro dicitur fuiſſe trium pedum & dimidii, qui cum quadraginta duos digitos faciunt, tum coniecturam nobis præbent, Elephantum Tonnenſem Hibernico fuiſſe ad minimum duplo maiorem, quod ex ſequentibus clarius patebit. De externa cranii Elephantini forma alius Anglus, Ioannes Raius, in Synopſi Animalium Quadrupedum obſeruat, *poſticam eius partem in duos prægrandes ſinus ſeu lobos ita diuidi, vt clunes humanos referre videatur; neque vt in aliis*

mul-

multis Quadrupedibus cerebello excipiendo cauitatem, ſeu alueum productum extrorſum conſpicuum habere, ſed potius cranii humani figuram imitari. Obteſtor omnes, qui caput in arena iacens viderunt, annon hæc definitio ipſi apertiſſime conueniat? Saltem imitatio cranii humani adeo manifeſta erat, vt antequam integrum erueretur, denteſque prælongos proderet, illi, qui Gigantem credebant, in eo reperiſſe ſe putarint, non quod pueri in faba. Cæterum longisſimi dentes illi ſiue cornua, præter craſſitiem & longitudinem indicatam ſimul referebant netiuum læuorem, colorem ſubflauum nigricantibus maculis ſubinde conſperſum, curuaturam, & ſtrias nullis aliorum animalium dentibus cornubuſque communes: imo quod maxime notari meretur, supereſt adhuc cuſpis dextri dentis, apertisſimo limationis ſigno conſpicua, de qua Plinius libri XIIX. initio, *arbore exacuare limareque cornua elephantos* memorat. Neque præterierim, inter alios ad viſendum Tonnenſe ſpectaculum vndique adfluentes veniſſe etiam mercatorem, qui multos annos in India conſumſerat, & ſecundum regulas Indorum, quas ſibi probe cognitas dicebat, ex dentibus ſiue cornubus iudicabat, elephantum noſtrum plusquam ducentos annos vixiſſe. Quam in rem Aldrouandus allegat Aloyſii Cadamuſti teſtimonium, *vidiſſe ſe aliquando elephantem occiſum perquam mediocrem, cuius dentium amplitudo palmos* (*i. e.* ſpithamas) *ternos excedebat, eminebant ad duos palmos, verum palmus contectus carne maxillæ immergebatur, vt totus occultaretur, vt ſunt aliorum radices dentium; & quoniam eorum SENECTA*

DENTIBVS COGNOSCITVR, *aiebant argumento dentium feræ deſpicabilis, ipſum haud quaquam annoſum fore, ſi conferretur aliis procerioribus, quorum dentes tantæ ſunt magnitudinis, vt vicem poſtium ſuppleant, & pro palis ſepes muniant, teſte Plinio, & vt Nigritæ referebant, nonnullis eo amplitudinis creſcunt dentes, vt duodecim palmorum menſuram excedant.* Vltima verba cumprimis ad propoſitum noſtrum faciunt: palmum enim Cadamuſtus intelligit maiorem, quem ſpithamam alioquin dicimus; duodecim igitur palmi octo faciunt pedes, quæ longitudo eſt dentium Tonnenſium. Non multum hinc abit dens Harduino, Commentatori Plinii nouisſimo, Deppæ viſus, ſeptenum ferе pedum, centum & amplius librarum pondere. Nec minores ſint, oportet, qui poſtium palorumque vices ſupplent, memorante Plinio, quem ſuperiori ævo Gillius, noſtro Tauernier, Latino idiomate Tabernarius, confirmant. Præterea Gillius adſerit, eos ſæpe ad longitudinem decem pedum augeſcere, quod exemplis comprobans Aldrouandus Cardanum alibi adducit, referentem, ſe vidiſſe non ſemel dentes, qui ferme ſex cubitos vel incurui æquarent, & ſi recti fuiſſent, longiores plane fuiſſent ſeptem cubitis. Nec eſt, quod pondus centum & amplius librarum in dentibus Tonnenſibus quenquam deterreat: reperiuntur enim, quorum ſinguli pendent 140. libras, qualem apud Batauos vidit amicus; vel 150. ſiue ducentas Romani ponderis, duodecim vnciarum, quales Eraſmus Franciſci memorat; vel 160. qualem in muſeo Septaliano deſcribit Terzagus; quin

Var-

Vartomannus in Sumatra duos vidit, qui appenſi libras 336. pendebant. Nobis interea ſufficere poteſt certum miniſtri cuiusdam Ducalis teſtimonium, qui aliquot annis in Sumatra aliisque Indiæ regionibus vixit, teſtaturque dentes ſibi viſos fuiſſe longitudine ſex vel octo pedum, craſſitie duarum & dimidiæ ſpithamarum, pondere centum & 125. librarum. Veterem diſputationem, cornua dentesue ſint appellandi, non definio; neque tamen negauerim, placere mihi Aldrouandi Bochartique de media illorum natura ſententiam, quam origo confirmat, Pauſaniæ pridem notata, qui a temporibus ſuperne deſcendere, & ita foras tendere, non auritus, ſed oculatus teſtis ſcripſit, viſo in Campania elephantis cranio: eundemque ſitum Tonnenſes præ ſe ferebant, quibus non obſtare poteſt Moulini Raiique obſeruatio, e maxilla ſuperiori eos deriuantium, internamque eorum conſtitutionem ita nobis depingentium, quod *intus concaui ſint, & quadam velut medulla, verum compactiore, quæque glandularum aliquam mixturam habere videbatur, repleti*: addit Raius, ex obſeruatione Levvenhœckii, *eos ex coniunctis iisque admodum exilibus tubulis conſtare, ex intima parte ſeu cauitate dentis originem trahentibus, & ad circumferentiam eiusdem terminatis*. Cæterum hos tubulos manifeſtisſime in qualibet dentium Tonnenſium parte conſpicimus, vna cum corticibus quaſi illis in rotundum extenſis, quibus elephantorum dentes ſingulis vel annis, vel maioribus vitæ interſtitiis, diſtingui videmus; verum, ne quid diſſimulem, neuter noſtrorum latiori pollet cauitate, quam quousque capiti ſeu tem-

 pori,

Digitized by Google

pori, vel potius maxillæ ſuperiori, inſerti fuerunt; nec maiorem Cardanus Aldrouandusque in omnibus agnoſcunt, & quanquam ea a Moulino Raioque latius extenditur, non alios tamen, quam iuniorum elephantum dentes producere poterunt, ſeniores autem non alio modo comparatos puto, quam Tonnenſes, eiusque differentiæ cauſſam in eo ſitam eſſe, quod in ſenioribus tubuli iſti corticesque non tantum ad extra augeantur, ſed etiam ad intra magis magisque conſtipentur & coaleſcant, ac ſimul medulla compactior glandulisque mixta ſenſim conglobetur & condenſetur. Progredior ad dentes molares, quorum quatuor ſtupendæ magnitudinis ponderisque in capite Tonnenſi reperti fuerunt, iisque exactiſſime conuenit Raii definitio, his verbis concepta: *Os Belluæ quatuor in vtraque maxilla dentium molarium maſſis inſtructum. Siquidem plurimi dentes in os ſolidum & durum ita infixi ſunt, vt cum eo & inter ſe vnum & continuum corpus efficiant. Dentes hi lineas parallelas vndulatas octo vel nouem in ſuperficie maſſæ efficiunt, ſuntque reliquo oſſe candidiores. Maſſæ integræ dentium ſingularium modo per gomphoſin maxillis inſeruntur: anterior tamen in ſuperiore maxilla, extremitate altera in maxillam infigitur, deinde palato oris parallelos antrorſum producta, in acutum tandem mucronem deſinit, qui in ſinu ad id facto in extremitate maxillæ excipitur. Inciſoribus omnino caret.* Equidem his caret etiam noſter elephas Tonnenſis, ſingulæ vero maſſarum molarium conſtant oſſe duro & vitri inſtar candenti, nucleoque; tum in ſuperficie duodecim lineas parallelas, vndulatas, ſiue ſtrias molares

res habent, reliquo oſſe candidiores; in quolibet latere ſedecim ſtriæ expreſſæ ſunt, totidemque cauitatibus per gomphoſin maxillis inſerti fuerunt, quas vbi ſcalpro perfoderis, repletas inuenies dura quadam atque rubicunda materia, medullæ vaſorum neruorumque petrefactæ ſimillima: præterea parte illa, qua ex maxilla prominuerunt, luculenter apparet læuitas duorum fere digitorum, qualem in Hibernicis notauit etiam Moulinus. Nec eſt, quod deterreri nos patiamur octonario Hibernicorum numero, quanquam eundem in alio elephanto Peireſcium, brachio ſuo in os belluæ ingeſto, deprehendiſſe Gaſſendus narrat: pro quaternario enim ſtant non tantum ex antiquis Ariſtoteles & Plinius, ſed & ex recentioribus Walter Schultze, qui diu in India verſatus eſt, ipſeque, vt videtur, Raius, qui alioqui non *in vtraque*, ſed *in ſingulis maxillis* quatuor dentes dicere debuiſſet. Cauſſam differentiæ quærere licet vel in naturæ varietate, quæ vt in aliis animalibus homineque ipſo, ita etiam in elephantis numerum dentium non ſemper eundem producat; vel in ætatis differentia, ita vt dentibus poſterioribus in iuuentute exciſis anteriores, copioſo adfluente nutrimento, ſpatium expleant. Certe quatuor Tonnenſes in poſteriore ſui parte manifeſtisſimas habent extremitates proceſſusque incuruatos, ex quibus liquet, in maxillæ extremitate illos conſtitiſſe; eoſdem proceſſus pars anterior oſtendit, & qui ſuperiori maxillæ inſerti fuerunt, non ſolum longiores ſunt inferioribus, ſecundum Moulini obſeruationem, ſed in acutum quoque mucronem deſinunt a Raio obſeruatum: imo idem fere maxillæ ex-

plent

plent ſpatium, quod octo iſti apud Moulinum; metitur enim ille longitudinem anterioris dentis in maxilla inferiori ſex digitis cum dimidio, poſterioris tribus; totius vero maxillæ 21$\frac{1}{4}$ digitis, ac ſuperioris maxillæ octodecim. Foſſores Tonnenſes diſcrimen hoc non ſatis obſeruantes eandem vtriusque maxillæ longitudinem dixerunt, trium nempe pedum, ſiue triginta ſex digitorum; dentes autem maxillares ſibi inuicem inſiſtentes repererunt, longitudinem ſingulis vnius & dimidiæ ſpithamæ adſignantes, quam tamen accuratiori examine diuerſam reperi, ſuperiorum quidem propter acutum mucronem quindecim fere digitorum, inferiorum vero quatuordecim. Accipimus autem diſtantiam maxillarum, quam iidem dederunt foſſores, trium & dimidii pedis, ſive 42. digitorum, eaque cum diſtantia 21. digitorum, quam inter oſſa zygomatica ſiue iugalia ſtatuit Moulinus, collata, denuo deprehendimus, magnitudinem elephantis Hibernici Tonnenſem bis æquaſſe: idem confirmat diſtantia cranii ab vno extremo ad alterum, in Hibernico 20$\frac{1}{2}$ digitorum, in Tonnenſi trium & dimidii pedis. Nec dubito, quin plura eius rei argumenta dare poſſemus, ſi caput integrum conſeruatum fuiſſet; quo plane comminuto his contenti ſimus oportet. Multo minus ex collatione reliquorum oſſium id ſperare licet. Præterquam enim, quod pleraque in minutas pariter collapſa ſunt particulas, cum ad lucernam effoſſa prius ſint omnia, quam apparente capite mons perfoderetur, exactam ſane illorum menſuram numerumque inire nemo cogitauit. Luſtrabimus tamen

reſi-

Digitized by Google

reſidua fragmenta, non negligentes quorundam oſſium dimenſiones, a foſſoribus indicatas. Equidem nihil dubitare attinet, quin omnia reperta ſint, ad abſoluendum elephanti ſceleton neceſſaria. Repertæ enim fuerunt vertebræ colli ſeu ceruicis, craſſitie quatuor ſpithamarum in circumferentia, duarum altitudine; quarum adhuc tres optime ſibi reſpondentes ſuperſunt, earumque præcipua monſtrat verticem acuminatum. Repertum eſt os humeri cum acetabulo & capitibus ſiue globis duobus maximis, adhuc reſiduis, pedumque anteriorum oſſibus, vlnæ, radii, carpi & metatarſi, quorum nonnulla tantæ fuerunt cauitatis, vt manus tota inſeri potuerit; ſingula autem referta non arenis, ſed minutiſſimis medullæ petrefactæ particulis, quæ ori indita non ſtridorem dentium cauſſantur, arenæ inſtar, ſed in lingua liqueſcunt, guſtuque terreo transmutationem iſtam produnt. Repertæ ſunt vertebræ dorſi cum coſtis adſtantibus, ſed nihil ex iis integrum euaſit; duo tantum fragmenta coſtarum exigua vidi, alterum craſſitie vndecim, alterum plus quam ſeptem digitorum: ſed Moulinus earum craſſitiem non indicauit, longitudine tantum longiſſimæ 32. digitorum contentus. Idem vertebras caudæ aduſtæ numerare non potuit, neque nos dare poſſumus, qui repertam quidem, alio tamen delatam nouimus. Repertum porro eſt os Coxendicis duorum & dimidii pedis longitudine cum acetabulo & inſerto femoris capite; Moulinus longitudinem illius non exprimit, ſed oſſis innominati 25. digitorum: at os coxendicis tertia tantum pars eſt oſſis innominati, reliquas

liquas duas, os ilion & pubis, foſſores dimetiri neglexerunt. Reperta ſunt oſſa crurum pedumque poſteriorum, tibiæ, fibulæ, tarſi & metatarſi; e quibus adhuc ſuperat pars tibiæ, principio & fine carens, craſſa tamen ſuperiori parte 22. digitos, quibus ſurſum verſus ſex alios facile accreuiſſe ἀυτοψία docet; inferiori parte habet craſſitiem 17. digitorum, indeque rurſus duplex emergit craſſities ac longitudo Hibernici, cuius tibiam dicit Moulinus longam 19. digitos, rotundam, vbi craſſisſima, plusquam 14. & vbi tenuisſima, $7\frac{1}{2}$. digitos. Hic notanda eſt maior pedum anteriorum præ poſterioribus validitas & craſſities elephantis propria, & ab Alberto Aldrouandoque explicata. Neque enim tantæ capacitatis eſt tibia, vt manum intrudi patiatur, quod in quibusdam oſſibus, vlnæ ſine dubio, licuiſſe foſſores aliique memorant. Denique ſuperſunt bina ex tarſi oſſibus ſibi inuicem contigua, ne quisquam dubitet, illa etiam adfuiſſe. Omnia iſthæc oſſa poroſa & rimoſa ſunt, vt in reliquis animalibus, alteriusque plane formæ, ac dentes, tam maxillares, quam exerti. Siuum quoque totius animalis attendere iuuat. Cornua ſiue dentes maximos verſus ortum ac ſeptentrionem protendebat; pes anterior ſiniſter lateri capitis adiacebat extenſus; dexter ſub corpore deorſum inclinatus; ſiniſter poſterior in acetabulo iucuruatus; dexter denique initio ſtatim repertus & hinc inde diſtractus fuit. Quæ omnia ſitum minime naturalem vel ordinarium, ſed extraordinarium plane violentumque produnt. Tandem foſſores referunt, oſſa quidem illa iacuiſſe debita

Digitized by Google

bita ſerie, ſed vbi ſunt inarticulationes, partim palmi, partim ſemipalmi, (palmum minorem quatuor digitorum intelligo) ſpatio diſtincta fuiſſe. Quorum ratio in pinguedine, cartilaginibus ac ligamentis, carne denique ac inteſtinis ſita eſt, quibus putrefactis vacuum locum arena occupauit, artusque pondere ſuo magis magisque disiunxit.

Hactenus igitur ad oculum demonſtraſſe me arbitror, MAGLIABECHI CELEBERRIME, oſſa Tonnæ reperta Elephantinis exactiſſime reſpondere. Nunc ad alterum diſquiſitionis caput venio, an illa ſint vnicornu foſſile ſiue minerale in terræ gremio generatum, vel potius animale petrefactum? Equidem nemo rerum Phyſicarum non prorſus imperitus inficias iuerit, dari eiusmodi Foſſilia ſeu Mineralia, caluariarum prægrandium, dentium oſſiumque ſpecie efficta: & quomodo *natura tam immanes caluarias, tam immania humani* (adde & animalis) *corporis membra, ad femorum, tibiarum, coſtarum, dentium ſimilitudinem producat,* omnium optime clariſſimeque explicatum dedit Kircherus Lib. VIII. Mundi ſubterranei Cap. IV. *dicens, Latere in ſubterreſtribus viſceribus intra ſaxoſorum montium hiatus, terram quandam limoſam, quam* margam *cum Agricola ſupra nominauimus, gypſeæ materiæ miſtam: quæ terra vbi per rimas montium nitroſum fluorem receperit, fit, vt illa veluti cortice quodam gypſeo inducatur, qui vti cum tempore lapideſcit, ita quoque ſalis nitri ſplendore albedine ſua os proxime æmulatur, utpote candidum, rimoſum & friabile. Si itaque intra terræ concauitates hæc terra concauitatis rotundæ locum invenerit, naſcetur*

ſcetur pila rotunda, *quæ diſcuſſa* caluariam *proxime æmulatur ; ſi matrix fuerit diſpoſita ſub forma femoris humani* (alteriusue animalis) *aut coſtæ aut alterius membri, marga in ea contenta ſuper affuſo ſalnitroſo liquore*, femur *humanum minus, maius, maximum & prorſus giganteum, pro matricis magnitudine exprimet. Atque hæc ſunt oſſa iſta, quæ natura producit, & paſſim oſſa gigantum communi hominum perſuaſione dicuntur; quæ tamen ſi confregeris, nulla in eis nec medulla, nec medullæ fiſtuloſus meatus reperitur, quod fieri deberet, ſi hominum* (animaliumque) *oſſa forent.* Has obſeruationes ſuas certiſſima experientia Kircherus ipſe confirmat, viſis abs ſe in pariete antri Panormitani *dentibus paruis, mediocribus, maximis & exceſſiuæ magnitudinis, ea ſerie, qua natura maxillis animalium inſerere ſolet, infixos, tanta copia, vt centum carros inde onerari poſſe facile crediderit: alibi protuberabant vertebrarum, genuum, tibiarum & caluariæ veſtigia, nullo tamen ordinis nexu, nec quidquam inter omnia oſſeæ ſubſtantiæ veſtigia, organizatum, vti ſunt caput, manus, pedesque, reperiebatur ; vnde luculenter admirabilem Naturæ in oſſibus, aut oſſibus ſimilibus ſaxis formandis induſtriam primo ſe cognouiſſe fatetur* Kircherus, a Marchione Vintimiglia, luſtrationis comite, duo edoctus, nobis maxime proficua : quorum alterum eſt, *in agro Solonio iuxta mare, Drepanum & Panormum inter, ab agricolis vera adhuc erui oſſa elephantum, qui præteritorum ſæculorum temporibus ab Afris in Siciliam contra hoſtes in bellum educti, ibidemque interfecti tumulatique ſunt, poſteris temporibus tandem detectis oſſibus, quæ & imperiti paſſim*

pro

pro gigantum oſſibus venditant: alterum, *hic diſcrimen eſſe inter oſſa vera & a natura minerali producta, quod illa ſemper tibiarum canales, fiſtuloſoſque meatus olim medulla refertos retineant, hæc vero ſolidum lapidem ſine vlla tibiarum concauitate mentiantur.* Vides, DOCTISSIME MAGLIABECHI, quale diſcrimen interſit inter vera oſſa elephantina ex terris eruta, & mineralia. Age itaque, conferamus Tonnenſia, & ſimul adſpice fragmenta, quæ SERENISSIMVS PRINCEPS meus dono Tibi mittit. Equidem noſtra tantum abeſt, vt meatibus medullaribus careant, aut, ne reliquas Kircheri regulas omittamus, nullo ordinis nexu inter ſe iaceant, nihilque oſſium organizatorum contineant, vt potius ea omnia ibi luculentiſſime exſtent omniumque oculos incurrant. Quæcunque enim in Elephanto ſunt oſſa conoaua & fiſtuloſa, medulliſque referta, ea in noſtro etiam ſceleto paria faciunt: nec turbare nos debet exertorum dentium ſoliditas ad eam usque partem, qua in maxilla figuntur, quippe in maximis natiuis etiam deprehenſa. Omnia porro iſto ordine inter ſe connexa ſunt, quem natura requirit, ſitu violento & extraordinario non impedita. Oſſa, quæ Kircherus organizata vocat, & inter mineralia antri Panormitani oſſa fruſtra quæſiuit, in noſtro ſceleto, ne minimo quidem excepto, quod ex reliquiis colligitur, perfectiſſime comparuerunt. Cranium ſane cellulis pro vaſis neruiſque transmittendis curioſiſſime diſtinctum eſt, ne cauitate cerebri, medullæue ſpinalis proceſſu deſtituitur: dentes exerti natiuum colorem, læuorem, ſtrias, tubulos, interſtitia ſiue cortices, referunt, imo dexter ab animali viuo limatum ſe prodit; maxillares deſcriptioni Raianæ

Digitized by Google

optime conuenientes ſua gaudent gomphoſi, ſeu cauitatibus ſinubusque, quibus maxillæ inſerti fuerunt, medulla rubicunda petrefacta adhuc repletis. Vertebræ colli acuminato vertice præditi, & oſſa tarſi, ſibi inuicem reſponderit: capita maxima ſeu globi acetabulis ſuis, coſtæ ſpinis dorſi iuncta fuerunt. Nec plura ex præcedentibus repeto, cum hæc altius expenſâ cuilibet perſuadeant, non poſſe naturam ludentem ſibique relictam, nec animali, cuius partes ſunt, concurrente, corpus eiusmodi organicum omnibus numeris abſolutum formare: aut ſi quis regerere voluerit, dari nonnulla vnicornua foſſilia vulgo dicta & mineralia, quæ fiſtuloſos meatus habent, illi ex Kircheri principio in ipſa experientia fundato facile reponerem, foſſilia iſthæc non ex mineralium, ſed animalium genere eſſe, contrariam ſententiam probandi onus eidem relinquens. Inuictum enim argumentum eſt, quod in Coniecturis de antiquiſſimo ſtatu Helmſtadii pag. 13. proponit Conringius: *Poſſe vero naturam, relictam ſine omnibus adminiculis, oſſa vndequaque perfecta condere, qualia in fœtu primum conformantur, deinde in adultis diuturna nutritione animali perfici ſolent, id vero eſt ἓν τῶν ἀδυνάτων. Eoque ſolius naturæ luxuriantis luſui tribuere, confectionem tot in vſus vitæ conformatorum & omnibus modis abſolutorum oſſium, vtique ſine nota ſummæ abſurditatis haud licuerit.* Accedit alterum argumentum non minoris ponderis, quod eodem loco Kircherus nobis ſuppeditat, dicens, margam pro diuerſa cauitatis ſeu matricis in terræ viſceribus diſpoſitione, diuerſa oſſium ſimulacra producere. Licet itaque in arenis Tonnenſibus margam ſuccumque

ſeu

ſeu aquam lapideſcentem, quæ Kirchero fluor nitroſus audit, recondi facile conceſſerim, tamen quis vnquam ſibi imaginabitur, cauitatem ſeu matricem ita ibi olim diſpoſitam, vt ſceleton elephanti ſitu extraordinario ſupra deſcripto iniectum repræſentarit, quam poſtea marga fluens fortuito deprehenſam repleuerit, temporisque ſucceſſu in iſtam excreuerit molem? Certe influit eadem natura, eadem materia, idem calor, idem humor, idem fomentum terræ, eadem generandi ratio, ſed diuerſiſſima producta ſunt pro diuerſitate oſſium elephanti genuina; quatenus ſunt in capite cellulis diſtincta; in dentibus maxillaribus vitri inſtar dura & candentia, ſtriis vndulatis prædita; in cornubus ſiue dentibus prominentibus lævia, flaueſcentia, in cuſpide limata, ſtriata, tabulis ac interſtitiis conſpicua; in reliquis oſſibus poroſa, & plane ad normam rationemque corporis organici formata? Quis, inquam, rebus ſic ſtantibus illam in ſententiam ſe vnquam abduci patietur? Nonne multo eſt veriſimilior altera Anſelmi Boëtii de Boodt, Rudolphi II. Imperatoris Archiatri, iu Hiſtoria Gemmarum & Lapidum lib. II. Cap. 242. qui poſtquam docuerat, *margam lapideſcente & ſubterranea aqua fluente irrigatam vel ſolutam, lactis inſtar fluere per terræ cauitates, abſorptaque ſeroſiore aquæ parte, craſſiorem cauitates implendo ſiſti, & abſumto humore omni coaleſcere, lapidisque formam & cornuum præ ſe ferre*, quæ Kircheri aliorumque communis eſt opinio, ſubiicit: *Verum ſi lacteus hic humor non in cavitatem, ſed in lignum aliquod vetuſtate arefactum incidat, illiusque corpus iam leue & poroſum ſubeat, tandemque vel exhalata aquæ tenuioris portione craſſior remaneat,*

neat,

neat, tandem coagulata lignum transmutat eiusque partes ſibi aſſimilat, ita tamen, vt ſpecies ligni noſci & interdum odor deprehendi poſſit. Quod ligno contingit, id etiam cornubus ceruinis dentique elephantis aliisque quadrupedum partibus, ſi in huiusmodi loca decidant, contingere poteſt. Hinc fit, cornua iſta foſſilia inter ſe multum differre, & pauca eandem faciem oſtendere, imo aliqua dentes, tibias, maxillas, aliasve corporis partes referre. Hanc ſententiam proxime ad veritatem accedere iudicat Olaus Wormius in Muſeo pag. 54. Quid igitur vetat, epicriſi horum doctiſſimorum Medicorum acquieſcere, modumque, quo in petram conuerſa ſunt oſſa elephanti Tonnenſis, verbis eorum exprimere, præſertim cum non ſolum dentes elephantis, ſed alias quoque partes quadrupedum, (quidnî & omnium maximi?) hac ratione mutari poſſe diſertiſſime fateantur? Deuenerat igitur quouis modo ac tempore, (de quo infra diſpiciemus) in collem arenoſum Tonnenſem Elephas mortuus, cuius oſſa temporis longitudine arefacta calcinauit ignis ſubterraneus, eaque iam leuia & poroſa ſubiit lacteus ille margæ humor, & exhalata aquæ tenuioris portione craſſior remanſit, (cujus particulas in cranio oſſibusque poroſis ob maiorem albedinem ab eorum ſubſtantia facillime diſcernere licet,) & tandem coagulata totum Elephanti Sceleton transmutauit eiusque partes ſibi aſſimilauit, ita tamen, vt ſpecies oſſium interna & externa noſci & forte etiam odor deprehendi poſſit. Vltimum de odore ſubdubitans adieci, quoniam tentare nondum licuit. Si tamen Boëtius odorem intelligit, quem ligna & oſſa petrificata in furno Chymico ſpargunt, id de nouiſſimo examine

ne adſeuerare poſſum, quod nares propius admouentium idem prorſus adflauerit odor, quem oſſa cornuaque aduſta dare ſolent. Aliquot eboris ſiue dentium elephanti foſſilium exempla protulit Bartholinus poſtremo de Vnicornu capite, in medio quidem relinquens, num dentes fuerint in lapideam duritiem compacti ætatis moræque ambitu, an ex prima lapidum mole in certam tantum dentis cornuve figuram effecti a natura; faſſus tamen, vtrique ſuam eſſe rationem, ſi alterutrum nolis; neque ſpernenda petrefactionis exempla cauſasque adiiciens. Ad eundem modum hæſitabundus pronuntiat de dente maxillari elephantis, alteroque Roſmari in petram ſeu ſilicem conuerſis, To.I.Actorum Philoſ. & Medicorum Hafnienſium pag.83.84. noſtram tamen ſententiam diſerte amplectitur, alioq; Roſmari dente petrefacto illuſtrat Medicus Islandus, Arngrimus, in iisdem Actis To.IV.pag.182. Eidem apertius fauet Antonius de Pozzis, Archiater Cæſareus, in epiſtola ad Lambecium, quam ipſe Lambecius vna cum figura dentis elephantini maxillaris, Tomo VI. Commentariorum de Bibliotheca Cæſarea appendit pag.315.316. Is enim non ſolum dentem iſtum, ſed & femoris tibiarumque oſſa Badenæ reperta pro veris elephanti, ſed petrefactis habet, addito ratiocinio: *quod ſi lapideam mentiatur naturam, hoc accidit a terra, cui ſepeliuntur, occultis conatibus, quæ ſuo concentrato archeo ſemina extrahit lapidificationis atque indurat.* Plura eiusmodi oſſa elephantina petrefacta in Romanis cimeliis adſeruari ex Celeberrimi Ciampini obſeruatione colligo, quam in Ephemeridibus Naturæ Curioſorum an. 1688. pag. 446. deprehendi. Refert enim oſſa quædam miræ

magnitudinis effoſſa, femoris, ſcapulæ & vertebrarum quinque, inter quas erat illa ceruicis, quæ pondere ſimul 180. libras Romanas excedebant; & a pleriſque pro giganteis habita, cumque aliis eiusmodi in vrbis Cimeliis, Chiſiano præſertim, collata, omnium maxima erant. Dubio autem exorto, an reuera Gigantis, aut potius Elephantis eſſent, *ad eruditum amicum Florentiæ commorantem datæ fuerunt literæ, vt exemplar ſceleti Elephantis, qui in celebri Medicorum Muſeo viſitur, mittere non dedignaretur; qui petitioni benigne annuens, optatum transmiſit exemplar, quare facta cum oſſibus collatione, vnanimi conſenſu iudicatum fuit, tam illa nouiter reperta, quam antiqua in Cimeliis aſſeruata Elephantum eſſe, & pro certo habuimus, illorum elephantum fuiſſe, quorum Plinius lib. VIII. cap. 2. & 6. meminit.* Addit Ciampinus, *varia* deinde *alia oſſa lapidefacta dentesque foſſiles* collata fuiſſe. Non diffiteor, OPTIME MAGLIABECHI, cum mihi de oſſibus Tonnenſibus cogitanti hæc in mentem redirent, primum inde ortum conſilium, rem totam tibi exponendi, quod ſpe tenerer haud infirma, litis Romanæ ſceleto Mediceo feliciter ſopitæ exemplo, noſtram quoque terminari poſſe. Ratum interim firmumque eſto, ſceleton elephanti Tonnenſis priſtinam oſſium naturam calcinatione ſubterranea, philoſophicæ analoga, maximam partem perdidiſſe, adeoque oſſium calcinatorum inſtar friabile eſſe, ac inſigni adſtringendi robore pollere. Equidem ſi ebori natiuo adſtringens vis eſt, quæ tamen guſtu non percipitur, vt Aldrouandus adnotauit; quidnî ea potius ſe exerat linguæque adhæreat in ebore, tot annis in terræ gremio latente, calcinato & maxi-

mam

mam partem petrefacto; Neque enim oſſa noſtra in lapidem ita conuerſa ſunt, ut nulla oſſeæ naturæ intrinſeca remanſerint indicia, quæ examine chymico per ignem inſtituto extorqueri poſſint. Id ſane cum apud nos ſuſciperetur, non ſolum in vaſe fictili, quod Retortam vocant, remanſerunt fruſtula oſſium iniecta, & colorem figuramque ſpodii, & odorem oſſis cornuque aduſti manifeſte referentia; ſed etiam phlegma vitreo vaſe, cui Recipientis nomen, exceptum, ſal volatile guſtu, & oleum pinguedine tenui innatante prodiderunt. Poſtea particulæ iſtæ oſſium in figuli fornace fortius calcinatæ, albo colore præditæ tubulos ſtriasque dentium elephanti aperte monſtrabant; tum elutriatæ & inſpiſſatæ, vt Chymicorum vocabulis vtar, tam in ſedimento ſeu lixiuio ſal cryſtallinum continebat, quam in phlegmate ſaporem multo acriorem linguæ guſtandum præbebant, oculis iucundo ſpicularum ſalinarum innatantium ſpectaculo relicto. Quæ omnia quidem ex oſſibus cornubusque animalium quotidie eliciuntur, nulla tamen huius generis ex lapidibus, margis aut oſteocollis erui poſſunt, cum lapides ne calcinari quidem ſeſe patiantur, ſed in calcem igne degenerent, cuius rationem Kircherus lib. X. Mundi ſubterranei cap. IV. *in exigua humiditate* quærit, *qua fit, vt partes ſpirituoſæ lapidum ob ſulphuris pinguedinem partes fixas in calcem reſoluant.* Quis igitur amplius dubitauerit meæ ſubſcribere ſententiæ, faterique, vera elephanti oſſa Tonnæ reperta, ſed igne ſubterraneo, quem ſatis prodit odor ſulphuris terreſtris in phlegmate reſiduisque particulis, calcinata, & maximam partem petrefacta? quæ cauſſa eſt, quod nec ſal volatile, nec oleum ea quantitate ſperare inde

liceat, quam oſſa recentia ſuppeditant; idque magis, cum in his etiam ex Medici Angli, Cloptoni Hauers, in nouiſſima Oſteologia obſeruationibus, ſal volatile vix trigeſimam, oleum non multum vltra vigeſimam quartam oſſium partem conſtituant; tantillum vero in oſſibus lapidefactis fere abſorptum eiusque vix ſupereſſe veſtigia, quis iuerit inficias? Cæterum alius nonnullis eximendus reſtat ſcrupulus, qui negant, vllum in rerum natura elephantem vnquam fuiſſe, cui tantæ magnitudinis oſſa conueniant. Enimuero hos ego iubeo ſecuros eſſe & Indiæ Africæque itineraria adire, in quibus non ſolum tantæ, ſed maioris etiam proceritatis elephantos reperient. Hibernicus quidem Moulini, ad cuius normam noſtrum ſæpius exegimus, vix maior fuerit Antuerpienſi, quem Goropius Becanus apud Aldrouandum accurate dimenſus eſt, eiusque altitudinem octo pedum reperit. In ſceleto autem Hibernico longitudo oſſis innominati eſt 25. femoris 28. & tibiæ 19. digitorum, qui ſimul efficiunt 72. digitos, ſiue ſex pedes: his duos addo pedes pro explendo ſpatio, quod plantæ pedum, curuatura dorſi, cartilagines, caro denique & cutis requirunt, indeque colligo, quam dixi, Hibernici elephanti octopedalem altitudinem. Cum vero collatio ſupra inſtituta docuerit, Tonnenſis oſſa ad minimum altero tanto maiora fuiſſe, tum inde ſimul conficitur, ſedecim circiter pedum altitudine illum eminuiſſe: hæc autem tantum abeſt, vt inſolita ſit, vt potius Iulius Cæſar Scaliger Exercitatione 204. eandem diſerte notauerit, ex Indicarum nauigationum ſcriptoribus referens, *elephantos ſenum denum pedum excedere proceritatem*. Sed dantur longe maiores. Ioannes Iacobus Saar in Itinera-

Digitized by Google

nerario refert certum menſuræ genus, *Gobdel* appellatum, tres partes vlnæ (Norinbergenſis, vt arbitror, propter auctoris patriam) æquans, & trecentorum ſiue quadringentorum Imperialium pretio æſtimatum, cui vendibiles inſulæ Ceylon elephantos ſubiiciunt, altitudine ſeptem, octo, nouem, decem, & vndecim *Gobdel*: neque maiores viſos ſibi eſſe. Vlna autem Norinbergenſis quatuor circiter digitis ſuperat duos illorum pedum, quos hactenus adhibui: vnde ſequitur, menſuram Gobdel circiter eſſe 21. digitorum, adeoque maximum elephantorum Saario viſum plusquam nouendecim pedum altitudinem habuiſſe. Philippus Pigafetta in deſcriptione regni Congenſis Africani fidem facit, veſtigia maximorum ibi elephantorum in diametro quatuor ſpithamas, quæ duos pedes & octo digitos referunt, excedere; in elephante Antuerpienſi calcis ſiue plantæ imæ diameter pedis vnius & duorum paullo plus minus, digitorum erat: collata vtraque diametro deprehendemus, maximorum in Africa elephantum altitudinem octodecim pedes ſuperare. Sed inde ſimul liquet, hodienum elephantos Indicos Africanis maiores eſſe, quod Aldrouandus & Bochartus ex antiquis probant ſcriptoribus. Nec dubito, quin ex India fuerit allata *coſta elephanti, quæ in Anatomico Academiæ Leidenſis Theatro oſtenditur, iuxta exteriorem flexuram octo admodum pedes longa, & vbi ſpiſſiſſima eſt, circa oſſis ſterni commiſſuram, pedem vnum cum tribus vnciis circuitu ſuo implens*, a Theodoro Ryckio in Oratione de Gigantibus deſcripta: at longiſſima elephanti Hibernici coſta vix 32. digitorum erat; cumque octo pedes 96. digitos contineant, ſequitur, elephantem iſtum, cuius coſta

Lugduni Batauorum ſeruatur, 24. pedes altitudine æquaſſe: ac tales profecto ad minimum fuerint elephanti Coſrois, Perſarum Regis, ab anonymo Arabe apud Bochartum celebrati: *nonnulli duodecim cubitos proceri erant, quod valde rarum eſt; quia plerique non ſuperant ſeptem cubitos.* Si cubitus in ſenſu vulgari apud nos accipitur, vix duos pedes, i.e. 24. digitos æquat, eoque pacto hi elephanti eiusdem cum Leidenſi fuiſſent proceritatis: ſed mihi videtur Coſroës elephantos ſuos dimenſus antiquis Perſarum cubitis, a Golio in Notis ad Alferganum pag. 74.75. ex ſcriptore Arabe Geodætico explicatis, quorum ſinguli digitos 27. comprehendebant: hoc autem modo quilibet iſtorum elephantum fuiſſet altitudine 27. pedum. O ſtupendam vereq; rariſſimam & regio ſtabulo dignam illorum proceritatem! quam quicunque conſiderauerit, Tonnenſem noſtrum, plusquam dimidia parte minorem, non adeo mirabitur.

Verum vnde tandem in has terras, collemque hunc arenarium peruenit elephas hic, ſolito ſaltem maior? Hæc ſane quæſtio, ERVDITISSIME MAGLIABECHI, plurimas curioſorum coniecturas peperit, quorum alii a Romanis mercatoribus, alii ab Attila, alii a Carolo Magno, alii a Comitibus Glichenſibus, alii ſuperiori demum ſæculo, in hanc regionem delatum tumulatumque finxerunt. At prærerquam, quod earum ſingulæ ſuis laborant difficultatibus, quas nunc enarrare ſuperſedeo, omnes certe variis argumentis ſimul infringi poſſunt. Cuiusmodi eſt, quod eboris vſus antiquiſſimus credere non permittit, defoſſo ibi elephanto dentes præſtantiſſimos ac longiſſimos haud fuiſſe ademtos; nec tantæ

pro-

proceritatis bellua ex India vel Africa facile transferri antiquioribus temporibus, aut recentioribus circumduci potuit, & ab aliis obſeruatum eſt, non ſeniores ætate, ſed iuniores, in Europam deportari; multo minus quisquam in mortui elephantis gratiam tantæ profunditatis, 24. pedum, foueam fieri curauerit. Maxime autem illis aduerſatur ipſa montis arenoſi ratio, quæ diligentius inſpecta nunquam ſe perfoſſam & deinceps rurſus repletam manifeſtiſſime prodit. Primum ſtratum ſupeditat humus atra quatuor pedum; ſuccedit glarea friabilis duorum & dimidii pedis, cuius medium oſteocollæ tofaceique lapides duorum pedum altitudine explent, vt & ſub ea dimidii pedis ſpatium: ſequitur argilla arenoſa ſex circiter pedum, in qua iterum oſteocolla duorum digitorum, & infra vnius pedis altitudine occurrit: hanc excipit alterum glareæ ſtratum ſex circiter pedum, eique demum ſubiacet arena alba & pura, cuius profunditas nondum explorata eſt, quod in ea vix tres pedes effoſſa elephanti ſceleton apparuit. Enimuero ſi vnquam perfoſſus iniectoque elephante repletus iterum fuiſſet hic collis, minime ſtrata ſtratis ordine impoſita, ſed omnia illa arenarum genera terræ nigræ permixta inueniremus, vt quotidie in tumulis fodiendis fieri ſolet: multo minus tofacei lapides in hanc duritiem coaleſcere, aut oſteocollæ radices ſuas venasque, per totum montem ad ipſam vsque ſuperficiem conſpicuas, ſpargere, tantave quantitate creſcere potuiſſent, vt ſtatim in medio primæ glareæ, quæ atram humum proxime contingit, duos pedes, & ſub ea dimidium explerent, ſeque inferius in argillam arenoſam extenderent, ſpatium duorum digitorum & ſub ea pedis vnius

vnius occupantes. Nihil igitur ſupereſt, præterquam vniuerſale diluuium, in quo periit cum aliis ſui generis diuerſique animantibus elephas noſter, vndisque imanibus raptus & iactatus, aquis tandem decreſcere incipientibus fundum petiit, cui aquæ iſta diuerſarum arenarum ſtrata induxerunt, iisque in ſuperficie exſiccatis atra tandem humus ſenſim accreuit. Quemadmodum enim diuerſa arenarum ſtrata ſatis probant, collem Tonnenſem ex diluuio originem trahere, ita altitudo terræ nigræ idem confirmat. Vtrumque breuiter oſtendendum mihi video. Prius faciam præclaris obſeruationibus, a Nicolao Stenone, Medico apud Vos quoque celebri, in Diſſertatione de capite canis carchariæ diſſecto, quam Myologiæ Specimini adiecit, ſuppeditatis, quas tamen omnes deſcribere vetat epiſtolæ ratio. Loquitur quidem ille præcipue de aquilium animantium partibus, vti ſunt oſtreorum teſtæ & ſimilia, cum ex terris eruuntur; ſed nihil prohibet, de terreſtrium quoque animantium partibus eo modo effoſſis idem pronuntiare. Etenim colli Tonnenſi applicari plane poſſunt, quæ Steno refert de terra, vnde corpora hæc eruuntur. Nam & iſte quibusdam in locis durior eſt, tophumque & oſteocollam continet, in aliis mollior, argilla ſabuloque refertus, compoſitus ex ſtratis ſibi mutuo impoſitis, & ad Horizontem obliquis. Bene autem arguit Steno, *quod terram mollem ſpectat, cum eo molliora ſint corpora illa,* (nos elephantis noſtri oſſa ſubaudiam9) *minusq; contactum ferant, quo profundius latent; tantum abeſt, producat ea terra, vt potius eadem deſtruat. Nec eſt, quod quis credat, ideo molliora ea eſſe, quia necdum perfecta ſunt; quæ enim mollia ſunt, dum generan-*

nerantur, quodam quaſi glutine vnitas inter ſe partes continent, (vt videre eſt in recentibus pinearum & amygdalorum corticibus,) at hæc corpora omni glutine priuata in puluerem dilabuntur, adeoque mollities ea deſtructionis, non productionis, argumentum videtur. Quæ in ſequentibus diſputat Steno, terram iſtam non fuiſſe compactam, cum prædicta corpora ibi producta ſunt; eamque aquis olim non ſolum tectam, ſed plane immiſtam, imo pro aquæ ſedimento ſenſim congeſto habendam eſſe, nullo negotio ad collem Tonnenſem referri poſſunt: mihi tantum excerpere quædam placet ex pag. 211. 212. *Quod argilla, & ſabulum aquæ vehementius agitatæ immiſceantur, præceps torrentium per id generis terras prolapſus, & aquarum a ventis agitatio notius reddidere, quam quod pluribus exponi mereatur. Nec probatu difficile eſt, in aquis ſtagnantibus, imo in limpidiſſimis aquis, ſabulum, argillam, & tophos, omnisque generis ſolida ſæpius deliteſcere.* Quis ergo amplius dubitauerit, collem Tonnæ arenarium ex diluuii ſedimento ſupereſſe? Plura hanc in rem ex terræ viſceribus petita argumenta ſuppeditat Iacobus Grandius, Medicus Venetus, in epiſtola de veritate diluuii vniuerſalis, & teſtaceorum, quæ procul a mari reperiuntur, generatione, e quibus tantum tria priora excerpere iuuat: *In multis montibus altisſimis, non ſolum Europæ & Aſiæ, ſed etiam Africæ & Americæ, extant certa veſtigia maris, quod illic ſedimenta deponens ſtrata produxit vniformia, & horizonti parallela, quod nulla ratio ſuadet contingere potuiſſe, niſi tempore diluuii vniuerſalis. II. Idem teſtantur longiſſimi Terrarum tractus, obducti variis collibus are-*

arenoſis, ex alluentis & turbidi fluidi ſedimento ortis & magnam cum maris fundo ſimilitudinem habentes. III. Magnæ aperturæ montium, fluminum atque torrentium corroſione factæ, oſtendunt diuerſa ſolida, ex affuſo & ſupernatante fluido diuerſis modis diuerſa corpora comprehendente atque lapideſcente producta. Itemque varia ſedimenta ſibi inuicem impoſita, veris Conchis, & aliis marinis abundantia. Reliquas diluuii demonſtrationes phyſicas a Grandio allatas ſilentio prætereo, de vltima tantum ex foſſione puteorum Mutinenſium monens, idem argumentum nouiſſime prolixius tractaſſe Bernardinum Ramazzinum, Medicum Mutinenſem, peculiari de fontium Mutinenſium admiranda ſcaturigine Tractatu, quem Celeberrimi Actorum Lipſienſium Collectores fauori Tuo acceptum ferentes, Calendis Nouembris an. 1692. prolixius recenſuerunt. Cæterum de atra humo poſt diluuium terræ adnaſcente, multa peculiaria obſeruauit Olaus Rudbeckius, Medicus Suecus, Tomo I. Atlanticæ cap. VI. quæ aliis quoque doctiſſimis probata viris, nunc transſcribere nihil attinet: ad noſtrum tamen collem arenarium ſi applicare placuerit, ſciendum prius eſt, in illis quidem ſyluæ Thuringicæ montibus, qui metalla continent & ex duriſſimo conſtant ſaxo, atram iſtam humum duorum circiter pedum deprehendi, multoque tenuiorem pro montium decliuitate; aliis verò in locis quatuor pedes æquare vel excedere, cumprimis in vallibus, quæ illam pluuia ex montibus ad ſe deriuatam exceperunt. Quod vti facit ad Rudbeckii deſiderium, altitudinem nigræ terræ in regionibus Suecia calidioribus & pluuia copioſiori irrigatis noſſe cupientis, ita viciſſim oſten-

oſtendit, altitudinem eius quatuor pedum in colle Tonnenſi a diluuii tempore haud fruſtra deriuari, indeque euinci, nullum elephantem ibi poſtea ſepultum eſſe. Quid autem vetat, his exteris Medicis Germanum iungere, Hermannum Conringium, qui in Coniecturis de antiquiſſimo ſtatu Helmſtadii & viciniæ, noſtras quoque regiones diluuio inundatas probaturus, triplici potisſimum argumentorum genere pugnat, ex marinis conchyliis, oſſibus belluarum, & arboribus ſiue integris ſiue partibus, quæ cum in altiſſimis montium iugis, tum ſub terra locis profundiſſimis reperiuntur, petito: nec ea inter præterit *ſudem in ſepis vſum paratam, cornu item viri, quæ Thuringi profundiſſimis ſaxorum cauernis repererunt*, quorum iſtam Salzæ, quæ vix vnius horæ ſpatio Tonna diſtat, hoc in monte Seebergenſi, Gothæ noſtræ vicinio, (vnde etiam conchylia elegantiſſima eruuntur) exſtitiſſe memorat Albinus in Miſnenſium montanorum Chronico Tit. XXII. n. VII. quibus addi forſan merentur arborum folia, lignorum faſciculi, & ſpicæ culmis adhærentes, quæ omnia petrefacta in lapidicina Tonnenſi, non admodum procul a monte noſtro, reperta ſunt. Singularis quoque eſt Conringii obſeruatio, his verbis pag. 37. expreſſa: *Sunt porro arbores illæ fere omnes vno quaſi eodemque collocatæ ſitu: radice nempe inter ſeptentrionem & occaſum, cacumine inter orientem & meridiem porrectis: cuius cauſſam non profecto vlla veriſimilitudine dixeris iocantem naturam. At proſtratas arbores a paludoſa terra, per Oceani ſeptentrionalis cæcia aut cauro ventis agitati ſuperiecta, id ſaltem quam ſimillimum eſt vero: Præſertim quum ex illa cœli plaga & illis ventis ſævientibus, hodieque omni Germanicæ maritimæ oræ pericula inundationum plerunque creari ſoleant.* Nouum hinc meæ ſententiæ accedit argumentum, quoniam elephas noſter cornua ſua verſus ortum ac ſeptentrionem

pro-

protendebat; & quanquem id paullo diuerſum videtur a Conringiana, notandum tamen eſt, tantam belluam mari abreptam ſeſe varie mouiſſe, arbores autem eodem, quo proſternuntur, ſitu obruptas iacere. Cæterum elephantem vndis immanibus agitatum non mirum eſt, ſitum plane extraordinarium violentumque tandem acquiſiuiſſe eiusque membra putrefacta latius extenſa: nec alia forſan de cauſa dentes exerti ſiue cornua introrſum recuruata fuerunt, quanquam eorum ſitus in delineatione capitis Hibernici apud Moulinum Tab.II. Fig III. ſimilis fere deprehenditur, accuratius procul dubio expreſſus, niſi pleraque eorum pars aduſta fuiſſet; vt proinde potius a morte vel putredine, quam vndis fatalibus id deriuandum videatur.

Sed hæc omnia TVO, MAGLIABECHI ILLVSTRISSIME, ac per TE aliorum in Italia præſtantiſſimorum in omni ſcientiarum genere Virorum iudicio lubens meritoque ſubmitto, felicem me prædicaturus, ſi hanc epiſtolam cum iisdem, CIAMPINO præſertim, inter præcipua Gentis veſtræ lumina ſplendente, communicaueris, eorumque ſententias ad me reſcripſeris. Sed amplius progredior, collationemque cum ſceleto veſtro Florentino inſtituere cupio: & quoniam tantis locorum temporumque interuallis ſeiuncti ſumus, vt exemplar, quale Ciampinus a vobis impetrauit, ſperare nequeam, maximo ſaltem ſtudio oro & contendo, vt omnium oſſium dimenſiones accuratiſſime excipiantur, cumprimis capitis & dentium, tam exertorum, quam maxillarum; horumque ſimul numerus, illorum vero ſitus & origo, an ex cranio vel maxilla tantum ſuperiori prodeant, & quousq; caui ſint? exploretur denique an ſciri poſſit, quot annorum fuerit elephas veſter, quantæ proceritatis, & quando cultro anatomico ſubiectus? Tandem cum Bartholinus extremo de Vnicornu capite laudet inter alia Sereniſſimi MAGNI DVCIS FLORENTINI, ſummi omnis litteraturæ Mæcenatis Muſeum, tanquam dentium oſſiumque in lapidem mutatorum frequentia admirandum, eorum quoque rationem cognoſcere geſtio, ac TE fauente me impetraturum confido. Habes votorum meorum ſummam, VIR CELEBERRIME, quæ ſi expleueris, & mihi, & curioſis omnibus rem facies longe gratiſſimam, Tuoque Nomine digniſſimam. Vale. Gothæ Quinto Nonas Maias, M DC XCVI.

99 943360

Digitized by Google

Digitized by Google